

COP26: Klíčové výsledky pro potraviny, lesy, využití půdy a přírodu v Glasgow

Carbon Brief 17.11.2021

<https://www.carbonbrief.org/cop26-key-outcomes-for-food-forests-land-use-and-nature-in-glasgow>

S příchodem COP26 v Glasgow se očekávalo, že na summitu bude hojně vystupovat příroda – jedna čtvrtina mantry britského premiéra Borise Johnsona „uhlí, auta, peníze a stromy“.

Potravinové systémy – navzdory rostoucímu uznání jejich role jako zdroje i řešení změny klimatu – nebyly na pořadu jednání tak prominentní.

Při formálních jednáních byla do návrhu textu poprvé zahrnuta zmínka o „agroekologii“, i když v dosud nedořešených závorkách, která bude znovu projednána na COP27.

Text o polarizujícím konceptu „řešení založených na přírodě“ byl zahrnut do raného návrhu Glasgowského klimatického paktu, ale byl přerušen a nahrazen textem „zdůrazňujícím“ potřebu chránit a obnovovat „přírodu a ekosystémy“.

Nicméně jídlo, půda a příroda se na summitu objevily v řadě příslibů, projevů, iniciativ a koalic v průběhu dvou týdnů. Ty zahrnovaly přísliby opatření a financí směrem k udržitelnějším dodavatelským řetězcům a ochraně přírody a obnově ekosystémů.

někteří kritici shledali, že spoléhání se britského předsednictví COP na hlavní sliby a pakty odvádí pozornost od projednávání podrobností.

„Přívál“ oznámení bez skutečných podrobností byl na COP26 „systémovým problémem“, řekla Teresa Anderson, koordinátorka klimatické politiky v ActionAid International. Řekla Carbon Brief:

"Jsme jen bombardováni a nejsme schopni skutečně posoudit, zda byly [přísliby] prospěšné nebo užitečné."

Níže Carbon Brief shrnuje důležité poznatky z COP26 o potravinách, přírodě a využití půdy.

Sliby týkající se odlesňování

Během summitu světových lídrů, který se konal na začátku COP26, byla učiněna dvě hlavní prohlášení týkající se odlesňování.

První, Glasgowská deklaráce vedoucích představitelů o lesích a využívání půdy, byla podepsána více než 130 zeměmi, které slíbily, že budou „společně pracovat na zastavení a zvrácení ztráty lesů a znehodnocování půdy do roku 2030“.

Druhé, nové prohlášení o obchodu s lesy, zemědělstvím a komoditami (FACT), společně vedly Spojené království a Indonésie a jeho cílem je podporovat udržitelný obchod mezi zeměmi produkcujícími a konzumujícími komodity.

Deklarace lídrů obsahovala:

- Veřejné financování ve výši 12 miliard USD na „podporu práce na ochraně, obnově a udržitelné správě lesů“ z 12 zemí, které má být poskytnuto v letech 2021–2025.
- 7,2 miliardy dolarů soukromých investic z firemních a filantropických fondů.
- Z těchto 19,2 miliard dolarů je nejméně 1,5 miliardy dolarů vyčleněno speciálně na ochranu lesů v africké konžské pánvi .

Z těchto 19,2 miliard dolarů bylo nejméně 1,7 miliardy dolarů přislíbeno na podporu domorodých obyvatel a místních komunit a na prosazování jejich práv na vlastnictví půdy.

Závazek generálních ředitelů více než 30 finančních institucí zbavit se aktivit spojených s odlesňováním řízeným komoditami.

Tisková zpráva britské vlády oznamující prohlášení označila iniciativu za „bezprecedentní balíček ekonomických a politických závazků“.

Kritici však rychle poukázali na to, že sliby učiněné v deklaraci byly podobné těm, které byly učiněny dříve, včetně Newyorské deklarace o lesích, která v roce 2014 slibovala ukončení odlesňování do roku 2030.

Během několika dní po zveřejnění Deklarace vůdců vznikl konflikt ohledně jejího obsahu. Indonéska ministryně životního prostředí a lesnictví Siti Nurbaya Bakar na Twitteru označila závazek za „zjevně nevhodný a nespravedlivý“.

(Indonésie podepsala závazek a jako významný zalesněný národ byla jedním ze signatářů , nabízených v tiskové zprávě vlády Spojeného království, oznamující deklaraci.)

Agentura Reuters a další média uvedly, že náměstek ministra zahraničí Indonésie Mahendra Siregar řekl, že země tento závazek interpretovala jako „udržitelné obhospodařování lesů... ne ukončit odlesňování“.

Nedostatek jasnosti v tomto bodě – a potenciál pro různé interpretace – znamená, že formální podmínky deklarace „neuspěly“, řekl Peter Riggs, spolukoordinátor Aliance pro klima, půdu, ambice a práva (Climate, Land, Ambition & Rights Alliance (CLARA)). Řekl Carbon Brief:

„[Žádné „čisté odlesňování“] není to, co potřebujeme. To, co potřebujeme, je rozšíření lesního porostu. A to, co potřebujeme, je rozšíření asistované a přirozené regenerace, nikoli rozvoj plantáží.“

Vicky Tauli-Corpuz, aktivistka Kankana-ey Igorot z Filipín, která v letech 2014 až 2020 sloužila jako zvláštní zpravodajka OSN pro práva původních obyvatel, uvedla, že finanční balíček oznámený jako součást Deklarace vůdců „bude mít potenciál posílit ochranu práv původních obyvatel“.

Dodala však, že je třeba pečlivě sledovat, jaký je k těmto prostředkům přístup a jak jsou využívány. Tauli-Corpuz řekl Carbon Brief:

„Tito dárci by měli zajistit, aby k těmto fondům měli přímý přístup [původní obyvatelé] a nikoli prostřednictvím zprostředkovatelů, kteří obvykle pohlíží velké části fondu. Dárci by také měli podporovat zřízení nezávislého mechanismu stížností, který mohou domorodí obyvatelé využít, pokud finanční prostředky nejsou využívány správným způsobem, tedy [pokud] jsou porušována jejich práva.“

Boris Johnson hovoří na summitu světových lídrů na COP26 v Glasgow

Boris Johnson hovoří na summitu světových lídrů na COP26 v Glasgow. Kredit: Foto UN Climate Change: Kiara Worth.

Dialog FACT podepsalo 28 zemí „představujících 75 % celosvětového obchodu s klíčovými komoditami“, které přispívají k odlesňování, včetně Brazílie, USA a EU. Dokument poskytuje „cestovní mapu pro akce“, ke kterým identifikuje klíčové kroky k propádnění akcí a oblasti pro další diskusi v rámci čtyř témat:

- Obchod a rozvoj trhu
- Podpora drobného malozemědělece
- Sledovatelnost a transparentnost
- Výzkum, vývoj a inovace

Riggs řekl, že je „opravdu rád, že vidí“ dialog o udržitelných komoditách vycházející z COP26 a že jde o „dobře navrženou“ součást strategie britského předsednictví.

Bez ohledu na oba tyto závazky brazilský ministr životního prostředí Joaquim Pereira Leite oznámil, že se země zavazuje ukončit nezákonné odlesňování do roku 2028.

Americký vyslanec pro klima John Kerry na Twitteru napsal, že ministrův projev, který také zahrnoval cíle snížení emisí, „dodává zásadní impuls globálnímu hnutí v boji proti klimatické krizi“.

Kritici však zůstávají skeptičtí vůči závazku brazilského prezidenta Jaira Bolsonara, týkajícího se deklarací a poznamenávají, že Bolsonaro prosazuje legislativu k legalizaci odlesňování – což podkopává ducha, ne-li literu, slibu.

Společná práce v zemědělství Koronivie

Společná práce Koronivie v oblasti zemědělství byla založena na COP 23 na Fidži v roce 2017 s cílem vnést diskuse o zemědělství do UNFCCC a řešit zemědělské otázky optikou změny klimatu. Tento proces měl skončit na COP26, ale po skončení neformálních konzultačních schůzek na konci prvního týdne zůstal text silně ozávkovaný, což naznačuje mnoho oblastí neshod. Závěry, stejně jako „cestovní mapa“ toho, jak bude proces Koronivia vypadat v budoucnu, budou projednány na příštím „mezizasedání“ účastníků klimatického procesu OSN v červnu 2022. Zatímco vyjednávači nebyli schopni dosáhnout konečného rozhodnutí v Glasgow, jejich návrh závěrů stanovil nový cíl „doporučit návrh rozhodnutí ke zvážení a přijetí“ na COP27 v Šarm aš Šejku příští rok. Cestovní mapa Koronivie stanoví témata a načasování práce Koronivie. V rámci tohoto procesu proběhly workshopy na tato témata:

Metody implementace výsledků ostatních workshopů Koronivie.

- Metody adaptace a odolnosti budov.
- Zlepšení zdraví půdy a ukládání uhlíku v půdě, mimo jiné prostřednictvím lepšího hospodaření s vodou.
- Zlepšení využití živin a hospodaření s hnojem.

- Zlepšení systémů chovu hospodářských zvířat.
- Průniky socioekonomické dimenze a dimenze potravinové bezpečnosti změny klimatu a zemědělství.

Jedním z hlavních problémů v jednáních o Koronivii na COP26 bylo navrhované zařazení odkazu na „agroekologii“ – termínu, který zahrnuje rozmanitou škálu zemědělských postupů se zaměřením na spravedlnost a ochranu ekosystémů.

[7bis. Having considered the report of the first part of the intersessional workshop (Sustainable land and water management, including integrated watershed management strategies, to ensure food security), the SBSTA and SBI recognized [the importance of considering sustainable land and water management in systemic and integrated manner to deliver the full potential to safeguard food security taking into account the national and regional circumstances and the need to upscale national plans and strategies.] [the co-benefits for adaptation, mitigation and food security of implementing approaches for sustainable land and water management [including transboundary water cooperation][including agroecology] [including sustainable agricultural practices] that are region specific, and the need to scale up such approaches.] They noted that approaches [render ecosystem services for both society and farmers][have [multiple] benefits in the long run [for both society [(e.g. improved water quality, [[reduce] [removing]salinity and desert farming,] greater biodiversity [,enhance adaptation] and carbon sequestration)] and farmers [(e.g. improved productivity and sustainability)]],] but require [financial] resources [such as [incentives] [finance]], capacity building and technology transfer.

Africká skupina nejméně rozvinutých zemí a EU byly „tři silní mistři“ v prosazování toho, aby text zmiňoval agroekologii, řekla Anderson. USA a Indie byly mezi zeměmi, které byly proti jejímu začlenění.

"Máme co dělat s některými z těch skeptických zemí," dodala.

Termín zůstává v návrhu textu v závorce, což znamená, že bude předmětem dohody v příštím roce. Anderson řekla Carbon Brief:

"Jsme povzbuzeni, že [agroekologie] je tam černá na bílém, i když v závorkách. Je to poprvé, co byla agroekologie ve vyjednávaných textech v UNFCCC. Vzhledem k obrovskému příspěvku zemědělství – zejména průmyslového zemědělství – ke globálním emisím, je opravdu důležité, abychom začali signalizovat posun."

Během konzultací také panovala neshoda ohledně toho, zda by zmírňování – snižování emisí skleníkových plynů – mělo či nemělo být zahrnuto spolu s přizpůsobením do textu Koronivie. The Earth Negotiations Bulletin uvedl, že „některé rozvinuté země“ prosazovaly, aby práce zahrnovala zmírňování, zatímco „některé rozvojové země“ byly proti

tomu to dělat.

Mezi účastníky procesu Koronivia panuje „nadšení“ navrhnout a uspořádat novou řadu workshopů, aby se i nadále diskutovalo o dalších souvisejících záležitostech, jako je agroekologie, gender a hlad, řekla Anderson. Řekla Carbon Brief:

"V ideálním případě bychom mohli získat dobré závěry [na COP27], které mohou pomoci utvářet budoucnost zemědělství, aby se vypořádalo s těmito výzvami."

Nové klimatické závazky

Mnoho zemí s výrazným zalesněním a půdou a potravinovými stopami oznámilo aktualizované klimatické závazky několik dní před nebo během COP26.

Austrálie – druhý největší světový vývozce dobytka s třetí největší zemědělskou půdou – oznámila svou strategii čisté nuly do roku 2050 tři dny před COP26.

Podle nové strategie Austrálie odhaduje, že emise ze zemědělství se do roku 2030 sníží o 36 % ve srovnání s rokem 2005, ale plánuje to udělat prostřednictvím „ukládání uhlíku ve vegetaci a půdě“ a „dobrovolných kompenzací založených na půdě“, které by podle ní mohly „poskytnout nové zdroje příjmů pro zemědělce a zlepšit produktivitu zemědělství“.

Austrálie očekává, že „vylepšené řízení“ čtvrtiny její úrody, pastvin a pastvin s nízkými srážkami by mohlo zajistit až 35–90 milionů tun oxidu uhličitého (MtCO₂) ročně prostřednictvím zvýšeného ukládání uhlíku v půdě.

Experti řekli Guardian Australia, že tyto odhady byly vědecky nemožné a jednalo se o „hrubou manipulaci s daty“.

Brazílie v projevu v jejím pavilonu na konferenci COP26 oznámila nový cíl snížit do roku 2030 své emise na polovinu oproti roku 2005. Kritici současného cíle tvrdí, že by se na něj mělo pohlížet skepticky, a jeden brazilský opoziční politik prohlásil, že "Brazílii už nikdo nevěří".

Analytici ze společnosti Climate Observatory upozorňují, že s aktualizovanou výchozí hodnotou se emisní cíl Brazílie v podstatě nezměnil oproti jejímu prvnímu závazku k Pařížské dohodě za předchozí vlády.

Mezitím Brazílie v dopise klimatickému orgánu OSN z 27. října slíbila, že svůj NDC "v patřičnou dobu" aktualizuje, aby byl "slučitelný s [jejím] novým dlouhodobým cílem" dosáhnout do roku 2050 "klimatické neutrality". Tato aktualizace nebyla v době zveřejnění článku provedena.

Hornatý a zalesněný Nepál zveřejnil na začátku konference COP26 31. října 2021 svou dlouhodobou strategii s ambiciózními cíli pro svůj lesnický sektor. "S dodatečnými opatřeními" může podle ní dosáhnout čisté nuly degradace lesů a snížit odlesňování o 90 % do roku 2030 - ačkoli výchozí hodnotu neuvádí - a také snížit počet lesních požárů o 70 %.

Aby však dosáhla svých cílů, plánuje podpořit soukromé lesnictví a 50 % plochy plantáží zahrnout podle definice lesa, aby dosáhl svých cílů.

(Letecký pohled na bujnou korunu stromů v deštném pralese u vodopádů Iguazu v Brazílii.

Letecký pohled na bujnou korunu stromů v deštném pralese u vodopádů Iguazu v Brazílii. Kredit: Image Professionals GmbH / Alamy Stock Photo.)

Nový Zéland zveřejnil 3. listopadu svůj aktualizovaný NDC, v němž se zavázal snížit své emise do roku 2030 o 50 % "pod hrubé úrovně z roku 2005", což odpovídá "41%nímu snížení, když bude hospodařeno s pomocí rozpočtu víceletých emisí".

Nový Zéland je jednou z mála zemí na světě, která má cíl čisté nuly emisí do roku 2050 zakotvený ve vnitrostátním právu, avšak tento cíl nezahrnuje metan ze zemědělství a odpady.

Nový Zéland sice uznává, že zemědělství je zodpovědné za 48 % jeho emisí, ale zároveň uvedl, že si "vyhrazuje právo upravit (svůj) výběr metodik" pro započítávání emisí z využívání půdy, "aniž by se snížily ambice".

Při plnění svých emisních cílů "Nový Zéland hodlá využívat mezinárodní tržní mechanismy, kooperativní přístupy a trhy s uhlíkem, které umožňují obchodování".

Jeho aktualizovaný NDC byl kritizován nevládními organizacemi. "Bez řešení problému zemědělství - našeho největšího zdroje emisí - se budou muset spokojit s volbou technických úprav a možností offshore," uvedla organizace Greenpeace v reakci na oznámení.

Zastřešující nevládní organizace CAN International udělila Novému Zélandu ocenění "Fosilie dne", neboť jeho ministr životního prostředí James Shaw prohlásil, že "to, že bylo po zemích požadováno aktualizování NDC, neznamená, že musíme". "Tohle přichází ze země, která z hobitího klobouku působí dojmem, že je 'zelenější než ty'," uvedla CAN.

Argentina, která patří mezi největší světové producenty hovězího masa a krmných plodin, zveřejnila 2. listopadu svůj druhý aktualizovaný NDC a zavázala se mírně zpřísnit svůj emisní cíl z limitu 359 milionů tun CO₂e v roce 2030 na 349 milionů tun CO₂e.

Šetření organizace Greenpeace Unearthed před konferencí COP26 ukázalo, že Argentina se "opakovaně" pokoušela prosadit odstranění nebo rozmělnění textu o snižování spotřeby masa v připravovaných částech šesté hodnotící zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC), zatímco zpravodajský server BBC News uvedl, že Argentina argumentovala tím, že některé důkazy ukazují, že "strava založená na mase může rovněž snižovat emise uhlíku".

Indický premiér Naréndra Módí využil svého projevu na summitu lídrů k oznámení cíle čisté nuly emisí do roku 2070 a krátkodobých cílů v oblasti obnovitelných zdrojů, ale na rozdíl od svého prvního NDC nebyly v rámci jeho "pěti elixírů" představeny žádné cíle v oblasti lesnictví nebo využívání půdy.

Cíl čisté nuly není k dispozici jako oficiální dokument a stále není jasné, zda se vztahuje pouze na emise CO₂, nebo na všechny skleníkové plyny, přičemž ty druhé jsou významné pro rozsáhlý indický zemědělský sektor. Indie musí ještě zveřejnit nový nebo aktualizovaný NDC, který by tyto prvky zohledňoval.

Indie se nepřipojila k závazku, týkajícímu se odlesňování ani k závazku týkajícímu se metanu, což podle úředníků agentury Reuters vyplývá z obchodních důvodů. Módí sice uznal, že "změna klimatu je pro indické zemědělce realitou" a že již mění způsoby pěstování plodin, Indie se však postavila proti tomu, aby byl do návrhů textů prvků pro Koronii zahrnut termín "agroekologie".

Vyhlášení v oblasti zemědělství

V oblasti zemědělství se na COP26 uskutečnila řada významných oznámení - i když v mnoha případech se jednalo o závazky a iniciativy, které byly oznámeny a projednány již dříve, a teprve na summitu byly oficiálně představeny.

Všechna oznámení se opírají o dobrovolné závazky, bez mechanismů jejich vymáhání. Mezi tato oznámení patřil Globální závazek týkající se metanu, Zemědělská inovační mise pro klima (AIM4C) a Politický akční program pro Spravedlivý přechod k udržitelným potravinám a zemědělství Just Transition to Sustainable Food and Agriculture).

Globální metanový závazek

Jedním z nejzajímavějších oznámení na summitu byl Globální metanový závazek, iniciativa pod vedením USA a EU, která získávala podporu již několik měsíců, ale oficiálně byla zahájena až na COP26.

Signatáři závazku – celkem více než 100 zemí, které jsou zodpovědné za přibližně polovinu celosvětových emisí metanu - si kladou za cíl snížit do roku 2030 své emise metanu o 30 % oproti úrovni roku 2020.

"Největší potenciál pro škrtky je bezpochyby v energetice. Proto příští měsíc my, Evropská komise, navrhne regulaci emisí metanu. Zavedeme pravidla pro měření, vykazování a ověřování emisí metanu, pravidla pro zavedení limitů pro vypouštění a spalování a pravidla pro odhalování úniků a jejich opravu. A naše společná zemědělská politika se samozřejmě také více zaměřuje na řešení emisí metanu."

V rámci tohoto závazku USA a EU rovněž oznámily, že 20 filantropických organizací se zavázalo poskytnout finanční prostředky v celkové výši 328 milionů dolarů na podporu strategií snižování emisí.

Podle některých názorů se však závazek příliš soustředil na snižování emisí z fosilních paliv a nevěnoval dostatečnou pozornost emisím z chovu hospodářských zvířat a dalších zemědělských emisí.

Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ve svém projevu při oznámení tohoto závazku uvedla:

Americký prezident Joe Biden se ve svém projevu rovněž zaměřil především na snižování emisí z fosilních paliv a oznámil nová pravidla regulující úniky z ropovodů a plynovodů. Dodal však, že USA "zahajují nové iniciativy" na snížení emisí metanu z farem.

Patty Fongová, programová ředitelka pro klima a zdraví a pohodu v Globální alianci pro budoucnost potravin, označila závazek týkající se metanu za "dobrý první krok". V rozhovoru pro Carbon Brief uvedla:

"Bojovníci za fosilní paliva na tom pracují už dlouho, mnohem déle, takže samozřejmě chápu, že se soustředí právě na to..."

"Zatímco co se týče hospodářských zvířat, je zde uznání metanu u hospodářských zvířat, ale ve skutečnosti není tak snadné zvládnout řešení z hlediska politiky a praxe."

(V celosvětovém měřítku se dodavatelské řetězce fosilních paliv podílejí na emisích metanu způsobených lidskou činností 35 %, 40 % pochází ze zemědělství a zbývajících 25 % z odpadů a dalších odvětví.)

Cíl (AIM) pro klima

Dalším z příslibů, o němž se hovořilo na zářijovém summitu OSN o potravinových systémech, byla Zemědělská inovační mise pro klima (AIM4C), společný podnik vedený USA a Spojenými arabskými emiráty, k němuž se zavázalo více než 30 zemí včetně Austrálie, Brazílie a Ukrajiny.

Zahájení závazku bylo doprovázeno oznámením, že zúčastněné země v letech 2021-2025 investují dohromady 4 miliardy dolarů do inovací v zemědělství a potravinových systémech, které jsou klimaticky inteligentní (climate-smart), ačkoli není jasné, zda se jedná o nové finanční prostředky, či nikoli.

Kromě zemí, které se k programu AIM4C přihlásily, jej podporuje řada filantropických fondů, korporací, akademických pracovišť a nevládních organizací.

Podle webových stránek iniciativy je jejím cílem zvýšit investice do výzkumu a vývoje v následujících oblastech:

- Vědecké objevy prostřednictvím základního zemědělského výzkumu prostřednictvím vládních a akademických výzkumných institucí na národní úrovni.
- Veřejný a soukromý aplikovaný výzkum, včetně podpory mezinárodních výzkumných center, institucí a laboratorních sítí.
- Vývoj, demonstrace a zavádění praktických, využitelných a inovativních produktů, služeb a znalostí pro výrobce a další účastníky trhu, a to i prostřednictvím národních systémů rozšiřování zemědělského výzkumu.

AIM4C byl kritizován skupinami občanské společnosti za to, že se příliš spoléhá na technologická řešení, jako jsou geneticky modifikované plodiny, "klimaticky inteligentní zemědělství" a výzkum a vývoj, spíše než na udržitelné zemědělské metody, jako je agroekologie. Anderson řekl časopisu Carbon Brief:

"[AIM4C] skutečně vypadá jako velké průmyslové zemědělství, které pocituje tlak všech vědeckých poznatků, které říkají, že je problematické. A je to zoufalý PR pokus, jak si udržet relevanci v době klimatických změn tím, že se budou prezentovat jako řešení pro klima."

Politický akční program

Třetím významným oznámením souvisejícím s potravinovým systémem, které zaznělo na konferenci COP26, byl Politický akční program pro spravedlivý přechod k udržitelným potravinám a zemědělství, který vznikl pod vedením předsednictví konference COP26, Světové banky a organizace Just Rural Transition (Spravedlivá proměna venkova)

Agendu podpořilo 16 zemí, které "představují 11 % celosvětových emisí v zemědělství", jak uvedla organizace Just Rural Transition, včetně Etiopie, Nového Zélandu a Spojeného království.

Text akční agendy částečně zní: „Schválením tohoto politického akčního programu se zavazujeme, že budeme usilovat o spravedlivý přechod k udržitelnému zemědělství prostřednictvím vhodných politik, investic a podpory, a to v souladu s naším příslušným kontextem a mandátem, konkrétně: zajistit zdravou výživu a odolné živobytí a ekonomiku, a to i pro zranitelné komunity, a zároveň pokročit směrem k nulovým čistým emisím, zachovat ochranu nebo obnovit přírodní ekosystémy a zastavit nebo nahradit ztrátu biologické rozmanitosti“.

Některá z navrhovaných opatření v agendě zahrnují změnu účelu zemědělských dotací, které podporují škodlivé zemědělské postupy, investice do výzkumu a vývoje pro zemědělské inovace a navrhování inkluzivních procesů pro konzultace a komunikaci se zúčastněnými stranami.

Agenda – a zejména zaměření na změnu účelu škodlivých dotací - "je začátkem", uvedla Fong. V rozhovoru pro Carbon Brief uvedla:

- "Snaží se vytvořit tento impuls a vlastně i uznání toho, že je třeba přejít od škodlivých zemědělských postupů k ekologicky prospěšnějším, jako je agroekologie a regenerativní zemědělství."
- "Snaží se vytvořit impuls a vlastně i uznání, že je třeba přejít od škodlivých zemědělských postupů k ekologicky prospěšnějším, jako je agroekologie a regenerativní zemědělství."

Fong také poznamenala, že problematika udržitelných potravinových systémů a odlesňování je neoddělitelně spjata, protože rozšiřování zemědělské půdy pro chov hospodářských zvířat a produkci sóji jsou hlavními hnacími silami odlesňování. Dodala, že:

"Pokud se nebudeme zabývat tím, jak využíváme veřejné finance a pobídkové systémy, bude velmi těžké udržitelně řešit odlesňování."

Celkově lze říci, že zemědělské závazky přijaté na konferenci COP26 byly "pečlivě zorganizovaným bombardováním prohlášeními s velmi malou podporou", řekla Andersonová. V rozhovoru pro Carbon Brief uvedla:

"Proto jsme zaujali zastřešující skeptický přístup, částečně proto, že je těžké zjistit, zda je něco z toho skutečné, ale také částečně proto, že celá iniciativa neměla žádné hodnoty, žádné zásady, žádná kritéria, jak má vypadat skutečná transformace v zemědělství."

Řešení založená na přírodě

Řešení založená na přírodě (NBS) byla jedním z hlavních směrů činnosti britského předsednictví na COP26. Tento termín se objevil v názvech 15 doprovodných akcí konference COP a nesčetných koalic, jejichž cílem bylo získat více finančních prostředků.

NBS je soubor volně definovaných politických možností, které se v posledním desetiletí prosadily jako řešení využívající přírodu ve prospěch společnosti a v poslední době i k "řešení" antropogenní změny klimatu. Tyto možnosti se obecně dělí na tři skupiny opatření: ochrana ekosystémů, obnova a techniky hospodaření s půdou.

NBS měly být hlavním aktem "Dne přírody" první sobotu, ale nedostatek skutečných nebo nových iniciativ zajistil, že je zastínily protesty v rámci Globálního dne akcí, přičemž mnozí protestující je považovali za "falešná řešení".

NBS byly pro britskou vládu hlavní prioritou, ale ne pro všechny, jak ukázaly spory o jejich začlenění do "Glasgowského paktu o klimatu".

Ještě před konferencí COP napsal 31. října výbor pro vědu a techniku britské Sněmovny lordů dopis Alokovi Sharmovi, v němž naléhavě vyzval Spojené království a "smluvní strany, aby v textu rozhodnutí COP26 uznaly úlohu přírodních řešení při zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně".

Ve středu 10. listopadu, v polovině posledního týdne jednání, zveřejnilo britské předsednictví první návrh krycího textu, včetně formulací týkajících se NBS.

Hned v dalším návrhu na začátku pátku byla přímá zmínka o řešeních založených na přírodě odstraněna a nahrazena formulací "ochrana, zachování a obnova přírody a ekosystémů", což je formulace, která kopíruje formulaci v akčním programu politiky (viz výše).

"Lesy" si našly cestu do textu preambule a byly přidány "suchozemské a mořské ekosystémy", jejichž význam je nyní pouze důležitý (nikoli "kriticky důležitý") pouze jako "propady a rezervoáry" pro "dosažení teplotního cíle Pařížské dohody a ochranu biologické rozmanitosti".

V závěrečném textu Glasgowského paktu o klimatu "zachování a obnova přírody" dostává jinou zmínku o "přínosech pro přizpůsobení se změně klimatu a jejím zmírnění". Vývoj tohoto textu ukazuje následující tabulka:

10. listopadu 2021, 05.51: Preambule: berouce na vědomí význam zajištění integrity všech ekosystémů, včetně oceánů a kryosféry, a ochrany biologické rozmanitosti, kterou některé kultury považují za Matku Zemi, a berouce na vědomí význam pro některou z koncepcí "klimatické spravedlnosti" při přijímání akcí k řešení změny klimatu.

Zmírňování dopadů: 39. Zdůrazňující zásadní význam řešení založených na přírodě a ekosystémových přístupech, včetně ochrany a obnovy lesů, pro snižování emisí, zvyšování pohlcování a ochranu biologické rozmanitosti.

12. listopadu 2021 - 07:13: Preambule: berouce na vědomí význam zajištění integrity všech ekosystémů, včetně lesů, oceánů a kryosféry, a ochrany biologické rozmanitosti, kterou některé kultury uznávají jako Matku Zemi, a rovněž berouce na vědomí význam pro některou z koncepcí "klimatické spravedlnosti" při přijímání akcí k řešení změny klimatu.

Zmírňování dopadů: 38. Zdůrazňuje význam ochrany, zachování a obnovy přírody a ekosystémů, včetně lesů a dalších suchozemských a mořských ekosystémů, pro dosažení teplotního cíle Pařížské dohody tím, že budou působit jako pohlcovače (sinky) a zásobníky skleníkových plynů a chránit biologickou rozmanitost, a zároveň zajistí sociální a environmentální záruky.

13. listopadu 2021 - 08:00 Preambule: berouce na vědomí význam zajištění integrity všech ekosystémů, včetně lesů, oceánů a kryosféry, a ochrany biologické rozmanitosti, kterou některé kultury uznávají jako Matku Zemi, a rovněž berouce na vědomí význam pro některou z koncepcí "klimatické spravedlnosti" při přijímání akcí k řešení změny klimatu.

Zmírňování dopadů: 38. Zdůrazňuje význam ochrany, zachování a obnovy přírody a ekosystémů pro dosažení teplotního cíle Pařížské dohody, mimo jiné prostřednictvím lesů a dalších suchozemských a mořských ekosystémů, které působí jako pohlcovače (sinks) a zásobníky skleníkových plynů, a chránících biologickou rozmanitost při současném zajištění sociálních a environmentálních záruk.

KONEČNÝ ODSOUHLASNÝ TEXT: Preambule: berouce na vědomí význam zajištění integrity všech ekosystémů, včetně lesů, oceánů a kryosféry, a ochrany biologické rozmanitosti, které některé kultury uznávají jako Matku Zemi, a rovněž berouce na vědomí význam pro některou z koncepcí „klimatické spravedlnosti“ při přijímání akcí k řešení změny klimatu.

Uznávajíce vzájemné propojení globální krize změny klimatu a úbytku biologické rozmanitosti a zásadní úlohu ochrany, zachování a obnovy přírody a ekosystémů při poskytování přínosů pro přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejich dopadů při současném zajištění sociálních a environmentálních záruk.

Zmírnění dopadů: 38. Zdůrazňuje význam ochrany, zachování a obnovy přírody a ekosystémů, včetně lesů a dalších suchozemských a mořských ekosystémů, pro dosažení dlouhodobého globálního cíle Úmluvy tím, že působí jako pohlcovače (sinks) a rezervoáry skleníkových plynů a chrání biologickou rozmanitost, a zároveň zajišťují sociální a environmentální záruky.

Uznávajíce vzájemně propojené globální krize změny klimatu a úbytku biologické rozmanitosti a zásadní úlohu ochrany, zachování a obnovy přírody a ekosystémů při poskytování výhod pro přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejich dopadů při současném zajištění sociálních a environmentálních záruk.

když se skupinám bojujícím za práva ulevilo, že první text o "nedefinovaných" "řešeních založených na přírodě" byl změněn na obnovu a byly přidány odkazy na "sociální a environmentální záruky", stále to podle nich nejde dostatečně daleko.

"Měly by být zahrnuty také odkazy na práva původních obyvatel, aby se zabránilo záborům půdy," napsal na Twitteru Sébastien Duyck z Centra pro mezinárodní právo životního prostředí.

Belize patřilo k hrstce zemí, které podpořily zachování formulace, týkající se řešení založených na přírodě v diskutovaném textu. V pátek odpoledne Megan Darbyová ze serveru Climate Home News informovala, že Peru a Kostarika chtějí, aby byla formulace týkající se NBS znovu zařazena.

Kromě Spojeného království se o její začlenění do konečného znění COP26 zasazovaly také Kolumbie, Francie, EU, USA, Singapur, Fidži, Demokratická republika Kongo, Mexiko, Norsko, Austrálie, Kanada a Libérie.

Bolívie, jak poznamenal jeden z pozorovatelů, na jejím zařazení zpět tlačila. Údajně to sdělila na plenárním zasedání:

"Tento text předpokládá, že příroda slouží pouze potřebám lidí, ale příroda má svou vnitřní hodnotu. Je posvátná. To je třeba zohlednit. O 'řešeních založených na přírodě' se zde nikdy nejednalo."

Článek 6, REDD+ a odstraňování

Na konferenci COP26 pokračovala jednání o článku 6 Pařížské dohody - jednom z posledních dílků skládačky, která má dokončit pařížský "soubor pravidel".

Čtyři roky trvající jednání o mezinárodní spolupráci, včetně trhů s uhlíkem, jsou podrobně vysvětlena v otázkách a odpovědích časopisu Carbon Brief v roce 2019 a konečná dohoda dosažená v Glasgow je shrnuta v souhrnu klíčových výsledků COP26, který zveřejnil časopis Carbon Brief.

Pro odvětví lesů a půdy je významné, že nová pravidla vylučují využití starších kreditů vytvořených v letech 2015-2021 ze sníženého odlesňování a degradace lesů v rámci systému OSN známého jako REDD+.

Mezi poslední "porady" na konferenci COP26, které se konaly předposlední plenární zasedání, patřila porada mezi USA, Koalicí národů deštných pralesů a dalšími. Jednalo se údajně o snahu vedenou Papuou-Novou Guineou o umožnění využívání starších kreditů REDD+ podle článku 6.2, jakož i o urychlené využívání kreditů od roku 2021 dále.

Ačkoli tato snaha selhala, rozhodnutí COP26 ponechává otevřené dveře k tomu, aby se systémy REDD+ používaly k vytváření snížení emisí podle článku 6.2 od roku 2021 dále za předpokladu, že budou dodržována širší pravidla článku 6.

Další významnou změnou v nových pravidlech je definice "odstraňování" podle článku 6.4, která vytváří mechanismus mezinárodního trhu s uhlíkem, kde může být obchodováno se snížením emisí veřejnými nebo soukromými subjekty kdekoli na světě.

V prvních návrzích se "odnětí" omezovalo na odvětví zemědělství, lesnictví a využívání půdy. V konečném rozhodnutí jsou "odstraňování" obecnější a odkaz na sektor půdy byl odstraněn. To by nyní mohlo potenciálně zahrnovat i technologie s negativními emisemi, nejen využití půdy.

Cesta ke konferenci COP27

Fongová řekla časopisu Carbon Brief, že při vstupu na konferenci COP26 "neměla žádné iluze" o tom, jakou roli budou na summitu hrát potravinové systémy. Řekla:

"Náš program, se kterým jsme přicházeli, zněl: 'No, tato konference COP se koná po Summitu o potravinových systémech. Je to skutečná příležitost zviditelnění [potravinových systémů]" a byla to skutečná příležitost, jak aktivizovat komunitu potravinových systémů."

(Uživatel Symon Evans: Než se pustíme do podrobností, v textu stále NENÍ silnější odkaz na lidská práva, jak požadují nevládní organizace, včetně např. nezávislého řízení o stížnostech.)

/Článek 6 Pařížské dohody: Ochrana a podpora lidských práv musí být umístěna v centru jakýchkoli výsledků. /

Přestože potravinové systémy nebyly součástí oficiální agendy, Fongová se domnívá, že COP26 se potravinám a zemědělství věnovala více než předchozí summity. Dodala:

"Není to tak, že bychom přes noc změnili COP a najednou uznali potravinové systémy jako prioritu. Bude to postupný proces krok za krokem a toto je první krok."

Pokud jde o budoucnost, diskuse o společné práci v oblasti zemědělství v Koronii - a o tom, jaká práce se v této oblasti bude v budoucnu odehrávat - bude pokračovat jak na zasedání pomocných orgánů v Bonnu v červnu 2022, tak na konferenci COP27.

Na obzoru je také druhá fáze 15. konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti COP 15, která se uskuteční koncem dubna 2022 v čínském Kunmingu. Kunmingská deklaráce, formálně přijatá v první fázi COP15, označuje úbytek biologické rozmanitosti a změnu klimatu za "bezprecedentní a vzájemně propojené krize" a vyzývá k "ekosystémovým přístupům k řešení úbytku biologické rozmanitosti, obnově degradovaných ekosystémů, zvýšení odolnosti, zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se jí".

Překrývání COP15 a COP26

Ochrana biologické rozmanitosti a změna klimatu se v mnohém překrývají: změna klimatu je třetí největší příčinou úbytku biologické rozmanitosti, stejně jako úbytek biologické rozmanitosti a změna využívání půdy vážně ovlivňují změnu klimatu, přičemž změna využívání půdy je zodpovědná za čtvrtinu všech antropogenních emisí.

Nulové cíle nebo opatření ke zmírnění dopadů na klima, jako jsou rozsáhlé projekty obnovitelných zdrojů energie, pokud jsou závislé na technikách přeměny půdy, by mohly ovlivnit biologickou rozmanitost a mít závažné důsledky pro původní obyvatelstvo.

Biologická rozmanitost i změna klimatu mají své vlastní úmluvy: Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD) a Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC) vznikly na stejném summitu Země v Riu v roce 1992.

Obě mají svá vlastní vědecko-politická rozhraní pro hodnocení stávajících poznatků a vydávání politických doporučení: IPCC a Mezivládní vědecko-politickou platformu pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES).

V prosinci 2020 se v rámci historicky první spolupráce mezi oběma vědecko-politickými orgány virtuálně sešlo 50 odborníků IPCC a IPBES, aby poskytli informace jak pro COP15, tak i COP26 a určili možné společné aktivity.

Zpráva zdůrazňuje potřebu vnímat lidskou společnost, klima a biologickou rozmanitost jako propojené systémy. Upozorňuje, že navrhování jakýchkoli opatření na zmírnění dopadů změny klimatu nebo přizpůsobení se této změně bez zohlednění dalších aspektů udržitelnosti a sociálně-ekologických souvislostí by mohlo vést k špatné adaptaci s přímými i nepřímými negativními dopady na přírodu a její přínosy pro lidi.

Zatímco metriky týkající se klimatu jsou poměrně dobře propracované, biologická rozmanitost představuje mnoho složitostí, výzev a mezer ve znalostech. Zpráva vyzývá k lepšímu sdílení dat a nástrojů pro společné mapování biologické rozmanitosti, klimatu a socioekonomických scénářů, aby bylo možné vypracovat cesty k dosažení cílů Pařížské úmluvy, Úmluvy o biologické rozmanitosti a cílů udržitelného rozvoje.

COP25 v Madridu pověřila předsedu svého technického pomocného orgánu (SBSTA), aby svolal dialog o přizpůsobení se změně klimatu a půdě, odděleně od ostatních procesů.

Před COP26 a COP15 zveřejnil SBSTA v červnu tohoto roku souhrnnou zprávu, v níž připustil, že "existuje omezené propojení mezi prací v oblasti zemědělství, biologické rozmanitosti a lesnictví a prací na přizpůsobení půdy změně klimatu", a to navzdory tomu, že se jedná o vzájemně propojené otázky.

Přestože byl na konferenci COP26 kladen značný důraz na přírodu a biologickou rozmanitost, stále není jasné, jak se rozhodnutí konference COP15 promítnou do jednání o biologické rozmanitosti v druhé části konference COP15 o biodiverzitě, která se uskuteční příští rok v čínském Kunmingu.

Očekává se, že tam země budou jednat o globálním rámci pro biologickou rozmanitost po roce 2020, který má být Pařížskou dohodou o biologické rozmanitosti, desetiletým akčním plánem založeným na konsensu, jehož cílem je zvrátit úbytek přírody, mobilizovat finanční prostředky a zavést opatření pro správu.

Klimatické závazky, dlouhodobé cíle čisté nuly a řešení založená na přírodě, která jsou v nich obsažena, by mohly mít významný dopad na akce v oblasti biologické rozmanitosti. Způsob, jakým budou v Kunmingu řešeny, je zásadní pro zajištění souladu národních opatření v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti a rozvoje.

Řešení založená na přírodě, která patřila k nejrozporuplnějším tématům na konferenci COP26, byla z textu rozhodnutí konference vypuštěna, stejně jako byla vypuštěna z prvního návrhu Globálního rámce pro biologickou rozmanitost na začátku tohoto roku.

Li Shuo z Greenpeace řekl časopisu Carbon Brief, že program COP26 týkající se agendy na ochranu přírody byl recyklací starých lesnických závazků, greenwashingem a dalším "bla bla bla". Řekl: "Je to jen další z řady problémů, které se objevily v souvislosti s ochranou životního prostředí:

"Den ochrany přírody byl odsunut na víkend. V rozhodnutích konference COP jsou "biodiverzita" a "příroda" pouze jmenovitě zmíněny. Celá agenda ochrany přírody, včetně procesu CBD, se již dlouhou dobu soustředí pouze na malování kýženého výsledku, ale ne na jeho skutečné dosažení. S touto mentalitou nedosáhneme na COP 15 silné dohody."